

DECIZIA Nr.625
din 26 octombrie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 și art.70 din
Codul de procedură penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.107 din 07.02.2017

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 și art.70 din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Anica Kopicuc în Dosarul nr.4.600/1/2015 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.44D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 22 septembrie 2016, în prezența reprezentantului Ministerului Public, procuror Cosmin Grancea, și au fost consemnate în încheierea din aceea dată, când, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, Curtea, în conformitate cu dispozițiile art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a amânat pronunțarea pentru data de 18 octombrie 2016, respectiv 26 octombrie 2016.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

3. Prin Încheierea din 7 ianuarie 2016, pronunțată în Dosarul nr.4.600/1/2015, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 și art.70 din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Anica Kopicuc cu ocazia soluționării unui proces penal.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autoarea acesteia susține că soluționarea cererii de recuzare a procurorului de ședință de către procurorul ierarhic superior, chiar și în cazul în care cererea de recuzare este formulată în cadrul camerei preliminare, contravine dispozițiilor constituționale cuprinse în art.20, art.21, art.130, art.133 și art.147. Apreciază că cererea de recuzare a procurorului de ședință trebuie soluționată de către instanța de judecată în fața căreia a intervenit acest incident procedural, iar nu de către procurorul ierarhic superior.

5. **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată. Se arată că, potrivit noii reglementări, procedura de soluționare a recuzării procurorului, fie că cererea de recuzare privește procurorul care supraveghează urmărirea penală, fie că se referă la procurorul de ședință, are un caracter unitar, în sensul că, potrivit art.70 alin.(1) din Codul de procedură penală, *„în tot cursul procesului penal, asupra abținerii sau recuzării procurorului se pronunță procurorul ierarhic superior”*. Arată că, în vechea reglementare, procedura de soluționare a cererii de recuzare era reglementată de dispozițiile art.52 care vizau și cererea de recuzare a procurorului de ședință și care prevedeau că *„abținerea sau recuzarea judecătorului, procurorului, magistratului-asistent sau grefierului se soluționează de un alt complet, în ședință secretă, fără participarea celui ce declară că se abține sau care este recuzat”*.

6. Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală arată că noua legislație procesual penală prevede că cererea de recuzare a procurorului de ședință nu poate fi soluționată de către instanța de judecată, ci, în mod obligatoriu, aceasta se soluționează de procurorul ierarhic superior. Or, noua reglementare aduce atingere unui atribut esențial al procesului penal, acela al independenței judecătorului de a soluționa orice incident procedural invocat în fața sa, fie că este judecător de drepturi și libertăți, judecător de cameră preliminară sau complet de judecată, judecătorul fiind singurul în măsură

să aprecieze asupra incidentelor procesuale invocate în fața lui.

7. Totodată, se apreciază că ar putea fi afectată legalitatea actelor dispuse de judecătorul de drepturi și libertăți sau de judecătorul de cameră preliminară ori de instanța de judecată, dacă ne-am afla în ipoteza în care, după ce a fost respinsă, ca inadmisibilă, de către judecător, o cerere de recuzare a procurorului și s-ar continua procesul penal, ulterior s-ar formula o asemenea cerere în fața procurorului ierarhic superior și aceasta ar fi admisă. Regula instituită de noul Cod de procedură penală afectează și soluționarea cu celeritate a procesului penal, atât judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară, cât și instanța de judecată putând fi obligați a întrerupe cursul procesului penal în vederea soluționării de procurorul ierarhic superior a cererii de recuzare a procurorului. De asemenea, susține că pentru a fi respectat dreptul de acces la o instanță, trebuie ca instanța în fața căreia este adusă cauza să se bucure de jurisdicție deplină, adică instanța trebuie să fie competentă să analizeze atât aspectele de fapt și de drept ale cauzei, cât și incidentele procedurale apărute pe parcursul procesului penal.

8. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. **Guvernul** apreciază că dispozițiile criticate sunt norme de procedură, iar, potrivit art.126 alin.(2) din Constituție, procedura de judecată este prevăzută numai prin lege, fiind de competența legiuitorului stabilirea acesteia. Arată că instanța de contencios constituțional a statuat de nenumărate ori că, potrivit art.126 alin.(2) din Constituție, este atributul exclusiv al legiuitorului să reglementeze competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată, atâta vreme cât își subordonează acest demers regulilor și principiilor constituționale. În ceea ce privește dispozițiile art.130 și ale art.133 din Constituție, apreciază că acestea nu sunt incidente în cauză. În ceea ce privește pretinsa nerespectare a prevederilor art.21 din Constituție, Guvernul opinează că dispozițiile legale criticate sunt în acord cu acestea, câtă vreme nu împiedică părțile interesate să apeleze la o instanță de judecată care să se bucure de jurisdicție deplină, adică să analizeze cauza atât în ceea ce privește aspectele de fapt, cât și cele de drept, nici nu limitează dreptul acestora de a fi apărute, de a promova căile ordinare de atac prevăzute de lege și în condițiile prevăzute de aceasta, putând să se prevaleze de toate garanțiile procesuale specifice unui proces echitabil.

10. În final, susține că în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a reținut faptul că procedura de recuzare a unui magistrat vizează aspecte legate de compunerea instanței, fiind astfel incompatibile *ratione materiae*, în sensul art.35 alin.(3) al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu dispozițiile acestei Convenții. Totodată, face referire la Decizia Curții Constituționale nr.241 din 9 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.387 din 5 mai 2006.

11. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

12. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.69 și art.70 din Codul de procedură penală, cu următorul conținut:

— Art.69: „(1) *Asupra abținerii sau recuzării persoanei care efectuează urmărirea penală se pronunță procurorul care supraveghează urmărirea penală.*

(2) *Cererea de recuzare se adresează fie persoanei recuzate, fie procurorului. În cazul în care cererea este adresată persoanei care efectuează urmărirea penală, aceasta este obligată să o înainteze împreună cu lămuririle necesare, în termen de 24 de ore, procurorului, fără a întrerupe cursul urmăririi penale.*

(3) *Procurorul soluționează abținerea sau recuzarea în cel mult 48 de ore, prin ordonanță care nu este supusă niciunei căi de atac.*

(4) *În caz de admitere a abținerii sau a recuzării, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.”;*

— Art.70: „(1) *În tot cursul procesului penal, asupra abținerii sau recuzării procurorului se pronunță procurorul ierarhic superior.*

(2) *Declarația de abținere sau cererea de recuzare se adresează, sub sancțiunea inadmisibilității, procurorului ierarhic superior. Inadmisibilitatea se constată de procurorul, judecătorul sau de completul în fața căruia s-a formulat cererea de recuzare.*

(3) *Procurorul ierarhic superior soluționează cererea în 48 de ore.*

(4) *Procurorul ierarhic superior se pronunță prin ordonanță care nu este supusă niciunei căi de atac.*

(5) *Procurorul recuzat poate participa la soluționarea cererii privitoare la măsura preventivă și poate*

efectua acte sau dispune orice măsuri care justifică urgența.

(6) În caz de admitere a abținerii sau a recuzării, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.”

14. În opinia autoarei excepției, dispozițiile criticate contravin prevederilor constituționale cuprinse în art.20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art.21 referitor la accesul liber la justiție, art.130 referitor la poliția instanțelor, art.133 referitor la rolul și structura Consiliului Superior al Magistraturii și în art.147 referitor la deciziile Curții Constituționale.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că dispozițiile art.69 din Codul de procedură penală reglementează procedura de soluționare a abținerii sau recuzării persoanei care efectuează urmărirea penală. În continuare, Curtea reține că, potrivit art.3 alin.(4) din Codul de procedură penală, exercitarea funcției de urmărire penală este realizată de către procuror și de către organele de cercetare penală. Totodată, Curtea reține că dispozițiile art.70 din Codul de procedură penală reglementează procedura de soluționare a abținerii sau recuzării procurorului. Astfel, deși denumirea marginală a art.69 poate duce la concluzia că această dispoziție se referă inclusiv la recuzarea procurorului, Curtea apreciază că sediul materiei în acest al doilea caz este art.70, art.69 referindu-se exclusiv la recuzarea organului de cercetare penală. Astfel, recuzarea organului de cercetare penală se poate formula numai în faza de urmărire penală, în timp ce recuzarea procurorului se poate formula în tot cursul procesului penal.

16. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 din Codul de procedură penală, Curtea constată că litigiul, în cadrul căreia aceasta a fost ridicată, se referă la soluționarea unei cauze penale având ca obiect plângerea împotriva ordonanței de clasare nr.11/P/2014 din 14 octombrie 2015 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția Parchetelor Militare, fiind încheiată, astfel, faza urmăririi penale.

17. Totodată, Curtea constată că în speță nu a fost formulată o cerere de recuzare a organului de cercetare penală. De altfel, din analiza dispozițiilor art.69 din Codul de procedură penală reiese că recuzarea organului de cercetare penală nu poate avea loc după epuizarea etapei procesuale a urmăririi penale, ceea ce determină lipsa legăturii cu cauza a excepției de neconstituționalitate. Or, potrivit art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, „*Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești [...] privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei [...]*”. Astfel, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 din Codul de procedură penală este inadmisibilă, neavând legătură cu soluționarea cauzei.

18. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.70 din Codul de procedură penală, Curtea observă că, potrivit art.21 alin.(3) teza întâi din Constituție, „*părțile au dreptul la un proces echitabil (...)*”, iar, potrivit art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, „*orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa*”. Astfel, un element esențial al dreptului la un proces echitabil îl constituie independența și imparțialitatea instanței, aceasta din urmă definindu-se, de regulă, prin lipsa oricărei prejudecăți sau atitudini părtinoare (Hotărârea din 21 decembrie 2000, pronunțată în Cauza *Wettstein împotriva Elveției*, paragrafele 42—43).

19. Curtea reține că, în jurisprudența sa, respectiv Decizia nr.333 din 12 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.533 din 17 iulie 2014, reiterând jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, a stabilit că imparțialitatea magistratului, ca o garanție a dreptului la un proces echitabil, poate fi apreciată într-un dublu sens: un demers subiectiv, ce tinde a determina convingerea personală a unui judecător într-o cauză anume, ceea ce semnifică așa-numita *imparțialitate subiectivă*, și un demers obiectiv, cu scopul de a determina dacă acesta a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa, ceea ce semnifică așa-numita *imparțialitate obiectivă* (Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 1 octombrie 1982, pronunțată în Cauza *Piersack împotriva Belgiei*, paragraful 30). De asemenea, Curtea a reținut că imparțialitatea subiectivă este prezumată până la proba contrară, în schimb, aprecierea obiectivă a imparțialității constă în a analiza dacă, independent de conduita personală a judecătorului, anumite împrejurări care pot fi verificate dau naștere unor suspiciuni de lipsă de imparțialitate (Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 24 mai 1989, pronunțată în Cauza *Hauschildt împotriva Danemarcei*, paragraful 47). Valorificarea acestor principii în dreptul procesual penal român se realizează prin reglementarea în dispozițiile art.64 din Codul de procedură penală a cazurilor de incompatibilitate ale judecătorului. Curtea observă că, potrivit art.65 din Codul de procedură penală, legiuitorul român a apreciat necesară extinderea incidenței cazurilor de incompatibilitate a judecătorului și cu privire la persoanele care determină constituirea instanței, dispozițiile vizând incompatibilitatea aplicându-se, în mod corespunzător, și procurorului, magistratului-asistent și grefierului.

20. Pentru a da eficiență reglementării ce vizează cazurile de incompatibilitate, și implicit dreptului la un proces echitabil, legiuitorul a reglementat, în cadrul art.66 din Codul de procedură penală, obligația persoanei incompatibile de a formula declarație de abținere de îndată ce a luat cunoștință de existența cazului de incompatibilitate. În cazul în care declarația de abținere nu este formulată, devin incidente

dispozițiile relative la instituția recuzării. Astfel, prin recuzare se înțelege manifestarea de voință a uneia dintre părți sau a procurorului, prin care se solicită ca persoana incompatibilă să nu facă parte din completul de judecată sau din constituirea instanței de judecată. Este vorba despre o modalitate subsidiară de rezolvare a incompatibilității, ce are caracterul unei excepții de incompatibilitate, utilizată doar atunci când, anterior, persoana incompatibilă nu a formulat declarație de abținere. În doctrină, s-a arătat că procedura cercetării și judecării cererii de recuzare este o procedură incidentală, al cărei obiect este distinct de obiectul propriu al procesului penal la care se referă. În același sens, s-a pronunțat și Curtea Constituțională prin Decizia nr.500 din 30 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.743 din 23 septembrie 2016, paragraful 24.

21. În continuare, Curtea observă că, pronunțându-se asupra constituționalității dispozițiilor art.51 și art.52 din Codul de procedură penală din 1968, a statuat că procedura de soluționare a cererilor de recuzare face parte integrantă din procedura de judecată (Decizia nr.241 din 27 mai 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.562 din 24 iunie 2004).

22. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că procedura de judecată reprezintă modalitatea concretă prin care justiția este îndeplinită de către instanțele judecătorești. Curtea reține că, deși nu presupune discutarea fondului dreptului, nu se administrează probe și nu se aduc contraargumente asupra temeiniciei dreptului subiectiv, cererea de recuzare în faza judecării în cadrul procesului penal este un incident procedural invocat de părțile și subiecții procesuali principali, incident a cărui soluționare este de natură să aducă modificări cu privire la cadrul litigiului. Totodată, Curtea apreciază că recuzarea organelor judiciare reprezintă un drept al părților și al subiecților procesuali principali prin care aceștia se pot asigura că activitatea judiciară se realizează într-un cadru imparțial. În acest sens, Curtea Constituțională a statuat că instituția recuzării în procesele judiciare se justifică prin imperativul asigurării unei judecări imparțiale [...] (Decizia nr.105 din 1 februarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.197 din 22 martie 2011).

23. Așa fiind, Curtea apreciază că îndeplinirea justiției nu se realizează doar prin aplicarea acelor dispoziții care au înrăurire asupra fondului cauzei și care determină pronunțarea unei anumite soluții, ci și prin aplicarea întregului cadru procedural incident în cauza dedusă judecării, care comportă legături evidente cu actul de justiție, astfel cum este și recuzarea.

24. Din această perspectivă, Curtea observă că vechea reglementare prevedea că recuzarea persoanelor care determină constituirea instanței — procurorul, magistratul-asistent, grefierul — se soluționează de un alt complet, în ședință secretă, deci de către un judecător. Spre deosebire de această măsură legislativă, noile dispoziții procesual penale fac o distincție în cadrul procedurii de soluționare a recuzării persoanelor care determină constituirea instanței, în funcție de calitatea pe care acestea o îndeplinesc. Astfel, potrivit art.68 alin.(3) din Codul de procedură penală, recuzarea magistratului-asistent se soluționează de completul de judecată, iar potrivit alin.(4) al aceluiași articol, recuzarea grefierului se soluționează de judecătorul de drepturi și libertăți, de judecătorul de cameră preliminară sau, după caz, de completul de judecată. În ceea ce privește recuzarea procurorului, Curtea reține că noile dispoziții procesual penale nu disting între procedura soluționării cererii de recuzare a procurorului în funcție de momentul formulării acesteia. Astfel, dispozițiile art.70 din Codul de procedură penală reglementează, fără a distinge, procedura soluționării cererii de recuzare a procurorului atât în cursul urmăririi penale, cât și în cursul judecării. Potrivit dispozițiilor de lege precitate, în tot cursul procesului penal, asupra recuzării procurorului se pronunță procurorul ierarhic superior, cererea de recuzare adresându-se acestuia, sub sancțiunea inadmisibilității. Procurorul ierarhic superior soluționează cererea în 48 de ore, pronunțând o ordonanță care nu este supusă niciunei căi de atac.

25. Curtea constată că este înlăturată, *de iure*, competența instanței judecătorești de a se pronunța asupra acestui incident procedural, fiind de competență exclusivă a procurorului ierarhic superior soluționarea cererii de recuzare a procurorului de ședință. De asemenea, Curtea reține că dispozițiile de lege criticate nu oferă posibilitatea celui interesat să conteste în fața unei instanțe judecătorești ordonanța procurorului ierarhic superior prin care se soluționează cererea de recuzare a procurorului de ședință.

26. Astfel, Curtea constată că soluționarea cererii de recuzare a procurorului în cursul judecării este dată de legiuitor în competența procurorului ierarhic superior, adică unui organ care nu face parte din puterea judecătorească și căruia nu îi este conferit atributul îndeplinirii justiției, ci doar al participării la realizarea acesteia. Curtea observă că, referitor la rolul procurorului în procesul penal, prin Decizia nr.23 din 20 ianuarie 2016, precitată, paragraful 21, a statuat că în dispozițiile cap. VI din titlul III al Constituției, consacrat autorității judecătorești, constituentul a reglementat toate instituțiile componente ale acesteia — instanțe, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii —, dar a recunoscut atributul de îndeplinire a justiției numai Înaltei Curți de Casație și Justiție și celorlalte instanțe judecătorești stabilite prin lege și că, atât timp cât legiuitorul nu a conferit Ministerului Public atributul îndeplinirii justiției, ci doar al participării la realizarea acesteia, acesta nu dobândește prerogativele instanțelor.

27. Totodată, Curtea reține că, prin Decizia nr.127 din 27 martie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.275 din 18 aprilie 2003, a statuat că, deși prerogativa legiuitorului de a stabili competența și procedura de judecată este prevăzută de dispozițiile Legii fundamentale, prin nicio lege nu se poate stabili ori înlătura, prin extindere sau restrângere, o competență a unei autorități, dacă o asemenea acțiune este contrară dispozițiilor ori principiilor Constituției. Or, prin stabilirea competenței

de soluționare a cererii de recuzare formulate în cursul judecării în sarcina procurorului ierarhic superior, legiuitorul reglementează un cadru al înfăptuirii justiției ce excedează celui configurat prin dispozițiile Legii fundamentale, ceea ce contravine prevederilor constituționale ale art.126 alin.(1).

28. Mai mult, Curtea observă că, potrivit dispozițiilor art.70 alin.(6) din Codul de procedură penală, „în caz de admitere a abținerii sau a recuzării, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin”. Având în vedere că această dispoziție se regăsește în cuprinsul art.70 care prevede competența exclusivă a procurorului ierarhic superior de a soluționa cererea de recuzare a procurorului de ședință, rezultă că tot acesta are competența exclusivă de a analiza și a stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse până în acel moment se mențin.

29. Într-o atare împrejurare, Curtea apreciază că există posibilitatea ca procurorul ierarhic superior să se pronunțe cu privire la valabilitatea și menținerea actelor îndeplinite ori măsurilor dispuse de către judecător sau în fața acestuia până la data admiterii cererii de recuzare. Astfel, aplicarea *in concreto* a textului de lege criticat poate duce la situații în care procurorul ierarhic superior investit cu soluționarea cererii de recuzare să exercite atribuții care țin de competența exclusivă a unei instanței de judecată, respectiv să cenzureze activitatea judecătorului care s-a pronunțat deja. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că dispozițiile de lege criticate contravin prevederilor constituționale ale art.126 alin.(1) din Constituție.

30. În continuare, Curtea observă că, potrivit dispozițiilor art.3 alin.(1) din Codul de procedură penală, în procesul penal, se exercită următoarele funcții judiciare: funcția de urmărire penală; funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală; funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată; funcția de judecată. Astfel, pe lângă faza de urmărire penală și faza judecării pe fond, legiuitorul a reglementat două faze judiciare noi supuse jurisdicției judecătorului de drepturi și libertăți și celui de cameră preliminară. În ceea ce privește cele două noi etape procesual penale, Curtea reține că acestea se desfășoară în fața unuia/mai multor judecători, care, potrivit art.53 și art.54 din Codul de procedură penală, funcționează în cadrul unei instanțe judecătorești, iar nu independent de existența acesteia, procedura desfășurată în fața acestora fiind în egală măsură supusă garanțiilor ce rezultă din prevederile constituționale ale art.126 alin.(1). Pentru aceste motive, Curtea apreciază că procurorul ierarhic superior nu poate, fără a încălca dispozițiile constituționale, să soluționeze nici cererea de recuzare a procurorului formulată în faza camerei preliminare sau în fața judecătorului de drepturi și libertăți, această atribuție revenindu-i judecătorului.

31. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1—3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi, în ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 din Codul de procedură penală și, cu majoritate de voturi, în ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.70 din Codul de procedură penală,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Anica Kopicuc în Dosarul nr.4.600/1/2015 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală.

2. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de aceeași autoare, în același dosar, al aceleiași instanțe, și constată că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.70 din Codul de procedură penală, care stabilește că asupra cererii de recuzare a procurorului formulată în faza de judecată, în faza camerei preliminare sau în fața judecătorului de drepturi și libertăți se pronunță procurorul ierarhic superior este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 26 octombrie 2016.

OPINIE SEPARATĂ

1. În dezacord cu decizia, adoptată cu majoritate de voturi, de admitere a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.70 din Codul de procedură penală, considerăm că **excepția se impunea a fi respinsă ca neîntemeiată**, pentru următoarele considerente:

2. În Dosarul nr.4.600/1/2015 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală, având ca obiect plângerea formulată împotriva Ordonanței de clasare nr.11/P/2014 din 14 octombrie 2015 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția Parchetelor Militare, autoarea a invocat atât excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.70 din Codul de procedură penală, cu privire la care formulăm prezenta opinie separată, cât și excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 din același cod.

3. În motivarea excepției, s-a susținut, în esență, că soluționarea de către procurorul ierarhic superior a cererii de recuzare a procurorului de ședință, cerere formulată „în camera preliminară”, contravine prevederilor constituționale cuprinse în art.20, art.21, art.130, art.133 și art.147. Așa fiind, s-a apreciat că cererea de recuzare a procurorului de ședință trebuie soluționată de către instanța de judecată în fața căreia a intervenit acest incident procedural, iar nu de către procurorul ierarhic superior.

4. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.69 din Codul de procedură penală cu denumirea marginală „Procedura de soluționare a abținerii sau recuzării persoanei care efectuează urmărirea penală” și ale art.70 din același cod cu denumirea marginală „Procedura de soluționare a abținerii sau recuzării procurorului”, cu următorul cuprins:

— Art.69: „(1) *Asupra abținerii sau recuzării persoanei care efectuează urmărirea penală se pronunță procurorul care supraveghează urmărirea penală.*

(2) *Cererea de recuzare se adresează fie persoanei recuzate, fie procurorului. În cazul în care cererea este adresată persoanei care efectuează urmărirea penală, aceasta este obligată să o înainteze împreună cu lămuririle necesare, în termen de 24 de ore, procurorului, fără a întrerupe cursul urmăririi penale.*

(3) *Procurorul soluționează abținerea sau recuzarea în cel mult 48 de ore, prin ordonanță care nu este supusă niciunei căi de atac.*

(4) *În caz de admitere a abținerii sau a recuzării, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.”;*

— Art.70: „(1) *În tot cursul procesului penal, asupra abținerii sau recuzării procurorului se pronunță procurorul ierarhic superior.*

(2) *Declarația de abținere sau cererea de recuzare se adresează, sub sancțiunea inadmisibilității, procurorului ierarhic superior. Inadmisibilitatea se constată de procurorul, judecătorul sau de completul în fața căruia s-a formulat cererea de recuzare.*

(3) *Procurorul ierarhic superior soluționează cererea în 48 de ore.*

(4) *Procurorul ierarhic superior se pronunță prin ordonanță care nu este supusă niciunei căi de atac.*

(5) *Procurorul recuzat poate participa la soluționarea cererii privitoare la măsura preventivă și poate efectua acte sau dispune orice măsuri care justifică urgența.*

(6) *În caz de admitere a abținerii sau a recuzării, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.”*

5. Excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 din Codul de procedură penală a fost respinsă, cu unanimitate de voturi, ca inadmisibilă, deoarece aceste prevederi nu au legătură cu soluționarea cauzei, ele vizând doar recuzarea organului de cercetare penală.

6. Cu majoritate de voturi, Curtea a admis însă excepția de neconstituționalitate și a constatat că „soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.70 din Codul de procedură penală care stabilește că asupra cererii de recuzare a procurorului formulată *în faza de judecată, în faza camerei preliminare sau în fața judecătorului de drepturi și libertăți*, se pronunță procurorul ierarhic superior este neconstituțională.”

7. **Apreciam că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.70 din Codul de procedură penală s-ar fi impus a fi respinsă, ca neîntemeiată, pentru următoarele argumente:**

8. Spre deosebire de codul anterior, actualul Cod de procedură penală a instituit **patru faze ale procesului penal** și anume, **faza de urmărire penală, faza camerei preliminare, faza de judecată și faza de executare**. Astfel, Partea specială a Codului de procedură penală reglementează în *titlul I* cu privire la „Urmărirea penală”, în *titlul II* cu privire la „Camera preliminară”, în *titlul III* cu privire la „Judecată” și în *titlul V* cu privire la „Executarea hotărârilor penale”. Așa fiind, se poate constata că **titlul referitor la faza de urmărire penală cuprinde șapte capitole, iar capitolul VII reglementează cu privire la „Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală”** ce vizează, printre altele, plângerea împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteră în judecată. Dat fiind specificul obiectului material al procesului penal, fiecărei faze procesuale îi corespund anumite **etape**, care la rândul lor pot parcurge anumite **stadii procesuale**. În acest sens, **faza de urmărire penală se poate încheia, între altele, cu etapa respingerii de către judecătorul de cameră preliminară a plângerii formulate împotriva soluției de netrimiteră în judecată dispuse de către procuror sau cu etapa emiterii rechizitoriului**, etapă care declanșează faza camerei preliminare, care la rândul său, se finalizează odată cu pronunțarea de către judecătorul de cameră preliminară a încheierii prin care dispune fie

începerea judecării, fie restituirea cauzei la parchet.

9. De asemenea, **Titlul II din Codul de procedură penală reglementează distinct faza camerei preliminare**, instituție care „a fost concepută, în accepțiunea legiuitorului, «ca o instituție nouă și inovatoare» care are ca scop «înlăturarea duratei excesive a procedurilor în faza de judecată», fiind, în același timp, un remediu procesual menit «să răspundă exigențelor de legalitate, celeritate și echitate a procesului penal» (a se vedea Expunerea de motive la Proiectul de Lege privind Codul de procedură penală — PL-x nr.412/2009)” (Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.887 din 5 decembrie 2014, paragraful 25).

10. În legătură cu această nouă fază a procesului penal, Curtea Constituțională a reținut — prin prisma atribuțiilor procesuale încredințate judecătorului de cameră preliminară, potrivit art.54 din Codul de procedură penală și în contextul separării funcțiilor judiciare, potrivit art.3 din același cod — că „această nouă instituție procesuală **nu aparține nici urmăririi penale, nici judecării, fiind echivalentă unei noi faze a procesului penal.**” (Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, paragrafele 26 și 27). Prin aceeași decizie, Curtea Constituțională a mai statuat că activitatea judecătorului de cameră preliminară, competent să se pronunțe asupra aspectelor ce țin de obiectul acesteia, „*nu privește fondul cauzei, actul procesual exercitat de către acesta neantamând și nedispunând, în sens pozitiv sau negativ cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict: faptă, persoană și vinovăție*” (paragraful 28).

11. Ținând seama de dispozițiile art.3 alin.(1) din Codul de procedură penală, constatăm că principiul separației funcțiilor judiciare are în vedere 4 funcții, și anume, **funcția de urmărire penală, funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală, funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată și funcția de judecată.**

12. Astfel, funcția de urmărire penală se exercită de către *procuror, organele de cercetare penală ale poliției judiciare și organele de cercetare penală speciale*, în vederea strângerii probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea persoanelor care au săvârșit o infracțiune și la stabilirea răspunderii penale a acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată.

13. Judecătorul de drepturi și libertăți exercită funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei **în faza de urmărire penală**, judecătorul de cameră preliminară exercită, atât funcția de verificare a legalității trimiterii ori **netrimiterii în judecată**, cât și alte competențe prevăzute de lege, iar completele de judecată constituite în condițiile legii exercită funcția de judecată.

14. Așa fiind, constatăm că **judecătorul de cameră preliminară are atribuții** atât în faza de urmărire penală, cât și în faza camerei preliminare.

15. Potrivit Expunerii de motive a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, legiuitorul a urmărit simplificarea modalităților de soluționare a cazurilor de incompatibilitate (abținere și recuzare), astfel încât să nu poată fi afectată celeritatea procesului penal prin abțineri și recuzări repetate, inclusiv prin recuzarea tuturor judecătorilor de la o instanță sau a procurorilor de la parchet, care ar conduce la tergiversarea soluționării cauzei penale, în defavoarea înfăptuirii cu operativitate a actului de justiție.

16. **Astfel, cu privire la recuzarea procurorului, legiuitorul a atribuit procurorului ierarhic superior competența de a se pronunța asupra unei astfel de cereri, indiferent de faza procesuală în care se află cauza respectivă. O astfel de soluție dă expresie rațiunii mai sus enunțate, rațiune care a fost evidențiată de neajunsurile constatate în practică sub reglementarea anterioară.**

17. Este evident faptul că, **prin soluționarea unei cereri de recuzare nu se soluționează fondul cauzei**, întrucât, așa cum a statuat Curtea Constituțională, această procedură „*nu îmbracă forma unui contencios care să reclame un tratament jurisdicțional, ci este vorba de o chestiune de administrare a actului de justiție. Cu alte cuvinte, procedura asupra cercetării și judecării cererii de recuzare este o procedură incidentală, al cărei obiect este ca totul distinct de obiectul propriu al procesului penal la care se referă, această procedură nu are caracter jurisdicțional penal în sens material, ci caracter administrativ-judiciar, iar actele ce se îndeplinesc în această procedură, după ritualul procesului penal, îi dau un caracter jurisdicțional numai în sens formal*” (Decizia nr.500 din 30 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.743 din 23 septembrie 2016, paragraful 24). Proceduri similare se regăsesc și cu privire la alte instituții — cum ar fi strămutarea, desemnarea altei instanțe, declinarea de competență, trimiterea cauzei la alt parchet și trecerea cauzei de la un organ de cercetare la altul — care nu soluționează fondul cauzei, ci un incident în administrarea justiției, în scopul bunei funcționări a sistemului judiciar.

18. În ceea ce privește activitatea procurorilor, constatăm că, potrivit dispozițiilor art.67 din Legea nr.304/2004 (privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.827 din 13 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare) — care dau eficiență principiilor înscrise în dispozițiile art.132 din Constituție, ce guvernează activitatea acestora în procesele penale — la ședința de judecată participă procurorul care a efectuat sau a supravegheat urmărirea penală **ori alt procuror desemnat de conducătorul parchetului**, procurorul de ședință având rol activ în aflarea adevărului, în sensul că este liber să prezinte în instanță concluziile pe care le consideră întemeiate potrivit legii și în baza probelor administrate în cauză. De aceea, potrivit art.18 alin.(3) lit.b) din Regulamentul de ordine interioară al parchetelor (aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr.2.632/C/2014 și publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.623 și 623 bis din 26 august 2014), dosarele penale și celelalte lucrări sunt repartizate procurorilor pe baza **unor criterii obiective**

ce țin de specializarea, aptitudinile, experiența, numărul de dosare aflate în lucru și gradul lor de complexitate, specificul fiecărui caz în parte, **cazurile de incompatibilitate și conflict de interese, în măsura în care sunt cunoscute.**

19. Așa fiind, **ținând seama de fazele procesului penal și de competența organelor implicate în realizarea lor, de delimitarea funcțiilor judiciare, de caracterul procedurii referitoare la recuzarea procurorului, constatăm că soluționarea de către procurorul ierarhic superior a cererii de recuzare nu este de natură a afecta imparțialitatea judecătorului în niciuna dintre fazele procesului penal, întrucât procurorul ierarhic superior nu înfăptuiește un act de justiție ce intră în competența specifică a instanțelor judecătorești, ci un simplu act formal de administrare a justiției.**

20. **Independența justiției cuprinde două componente, și anume componenta instituțională** (care nu se referă exclusiv la judecători, ci acoperă sistemul judiciar în întregime) și independența judecătorului — **componenta individuală** (a se vedea Decizia nr.23 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.240 din 31 martie 2016, paragraful 21).

21. Este adevărat că, prin hotărârile din 22 mai 1998 și 3 iunie 2003, pronunțate în cauzele *Vasilescu împotriva României* (paragraful 41) și *Pantea împotriva României* (paragraful 238), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că „tribunal”, în sensul art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, este numai un organ **care se bucură de plenitudine de jurisdicție**, răspunzând unei serii de exigențe, precum independența față de executiv, ca și față de părțile în cauză, și că nu aceasta este și situația procurorilor. Această concluzie a avut însă în vedere doar rațiuni ce țin de esența noțiunii analizate, ce a fost indisolubil legată de competența „tribunalului” de a se pronunța, **fie asupra drepturilor sau a obligațiilor cu caracter civil** ale reclamantului, **fie asupra temeiniciei unei acuzații în materie penală**, deci de a stabili vinovăția inculpatului și aplicarea pedepselor penale, întrucât, în România, numai instanța de judecată beneficiază de *jurisdictio* și *imperium*, adică de puterea de a „spune” dreptul și de a impune executarea unor pedepse penale prin intermediul hotărârilor pronunțate.

22. Or, **soluționarea unei cereri de recuzare a procurorului nu are niciun fel de legătură cu aceste aspecte, fiind, așa cum s-a arătat, o problemă de administrare a actului de justiție, care nu are caracter jurisdicțional penal în sens material, ci caracter administrativ-judiciar. Aceasta a fost rațiunea pentru care prin Decizia din 18 noiembrie 2014, pronunțată în Cauza *Adrian Năstase împotriva României*, Cererea nr.80.563/12, paragraful 79, instanța de la Strasbourg a statuat că procedurile de recuzare nu au ca obiect nici contestarea drepturilor sau a obligațiilor cu caracter civil ale reclamantului și nici temeinicia unei acuzații în materie penală.** Totodată, în Cauza *Schreiber și Boetsch împotriva Franței* din 11 decembrie 2003, instanța europeană, reținând că singurul obiect al procedurii în discuție a fost recuzarea magistratului responsabil cu judecarea cauzei în care reclamantii s-au constituit părți civile, a considerat că **procedura de recuzare este o procedură auxiliară și independentă de procedura principală care a generat-o și că dreptul de a obține o decizie judiciară cu privire la componența unei instanțe nu este un drept cu caracter civil.**

23. Așa fiind, **ținând seama de aceste rațiuni, constatăm că obținerea unei decizii judiciare auxiliare/incidentale cu privire la participarea sau nu a unui anume procuror nu reprezintă nici drept cu caracter civil și nici nu vizează temeinicia unei acuzații în materie penală, motiv pentru care nu sunt aplicabile dispozițiile art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și nici cele ale art.21 alin.(3) din Constituție referitor la dreptul la un proces echitabil.**

24. Doctrina în materie a făcut distincție, în ceea ce privește procedura recuzării, între recuzarea persoanelor care **compun „completul” de judecată**, recuzarea persoanelor cu **care „se constituie” completul de judecată și recuzarea procurorului.** În ce privește prima categorie s-a arătat că prin noțiunea de „complet” legiuitorul a avut în vedere judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară și judecătorul/ judecătoria care fac parte din completele de judecată (deci persoanele care pronunță soluția în cauză). În ce privește cea de-a doua categorie s-a arătat că aceasta vizează fie recuzarea magistratului-asistent, fie recuzarea grefierului (a se vedea Nicolae Volonciu și alții, *Noul Cod de procedură penală, comentat*, Editura Hamangiu, 2014, pag.168—170). Atât pentru prima, cât și pentru cea de-a doua categorie de persoane recuzabile, legiuitorul a conferit competența de a da dezlegare unui astfel de incident unui alt judecător de la aceeași instanță (dacă recuzarea vizează judecătorul de drepturi și libertăți ori judecătorul de cameră preliminară), unui alt complet de judecată (dacă recuzarea vizează judecătorul care face parte din complet), completului de judecată însuși (dacă recuzarea vizează magistratul-asistent) și judecătorului de drepturi și libertăți/ judecătorului de cameră preliminară/completului de judecată însuși, în funcție de faza sau etapa procesuală în care a fost invocat incidentul (dacă recuzarea vizează grefierul). **Este firesc ca, în privința acestor două categorii de persoane recuzabile, competența de soluționare a cererii de recuzare să revină unui judecător, întrucât judecătorii, magistrații-asistenți și grefierii aparțin, din punct de vedere administrativ, instanțelor judecătorești [art.4 alin.(2) și art.55¹ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.076 din 30 noiembrie 2005, și art.41 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.970 din 28 decembrie 2015]. Totodată, activitatea personalului**

auxiliar de specialitate care funcționează în cadrul instanțelor este supusă controlului ierarhic (art.43 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești), prim-magistratul-asistent este subordonat președintelui și în coordonarea vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar magistrații-asistenți-șefi din cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt subordonați ierarhic președinților de secții [art.49 alin.(1) și art.50 alin.(1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție].

25. **Aceleași rațiuni sunt valabile și cu privire la recuzarea procurorului**, astfel că, este firesc ca procedura de soluționare a unei astfel de cereri să aparțină procurorului ierarhic superior. În plus, potrivit statutului procurorilor, activitatea desfășurată de aceștia este guvernată nu numai de principiul legalității și imparțialității, ci și de cel al controlului ierarhic. Ținând seama de caracteristicile procedurii recuzării, indiferent de faza, etapa și stadiul procesual în care se află cauza, **judecătorul chemat să se pronunțe asupra acuzației în materie penală nu devine mai mult ori mai puțin independent după cum Ministerul Public este reprezentat de un procuror sau de altul.**

26. În plus, constatăm că **admiterea excepției de neconstituționalitate** — așa cum se menționează în dispozitivul deciziei adoptate cu majoritate de voturi, **nu acoperă situația în care se află autoarea acesteia**, întrucât excepția a fost invocată **în fața judecătorului de cameră preliminară — și nu în faza camerei preliminare** — cu prilejul soluționării plângerii formulate împotriva unei soluții de netrimiteră în judecată dispusă de către procuror (potrivit art.340 și art.341 din Codul de procedură penală, dispoziții legale care aparțin fazei de urmărire penală, a se vedea Partea specială, titlul I cu denumirea marginală *Urmărirea penală*, cap. VII cu denumirea marginală *Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală*). Astfel, Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, a constatat neconstituționalitatea soluției legislative cuprinse în dispozițiile art.70 din Codul de procedură penală care stabilește competența procurorului ierarhic superior de a se pronunța asupra cererii de recuzare a procurorului formulate **în faza de judecată** (care cuprinde procedura prevăzută de art.49 și următoarele din Codul de procedură penală), **în faza camerei preliminare** (care cuprinde procedura consacrată de art.342—art.348 din Codul de procedură penală), sau **în fața judecătorului de drepturi și libertăți a cărui competență este circumscrisă în mod expres fazei de urmărire penală**. Altfel spus, prin decizia adoptată, Curtea Constituțională a subînțeles că **este constituțională** soluția legislativă potrivit căreia procurorul ierarhic superior se pronunță — **în faza de urmărire penală** — asupra cererilor de recuzare a procurorului **formulate în fața judecătorului de cameră preliminară** care soluționează plângerea împotriva unei soluții de netrimiteră în judecată.

27. Prin urmare, Curtea Constituțională **nu s-a pronunțat tocmai asupra situației juridice care a generat necesitatea invocării excepției de neconstituționalitate** a dispozițiilor art.70 din Codul de procedură penală în Dosarul nr.4.600/1/2015 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală.

28. În plus, chiar și în situația în care Curtea Constituțională ar fi admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.70 din Codul de procedură penală și cu privire la situația în care recuzarea procurorului este invocată **în fața judecătorului de cameră preliminară cu prilejul soluționării plângerii formulate împotriva soluției de netrimiteră în judecată dispusă de procuror**, apreciem că nu poate fi primit argumentul potrivit căruia ar exista posibilitatea ca procurorul ierarhic superior să se pronunțe, în caz de admitere a recuzării, și asupra valabilității ori asupra menținerii actelor îndeplinite de către judecător. Astfel, potrivit art.70 alin.(6) din Codul de procedură penală, *„În caz de admitere a abținerii sau a recuzării, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin”*. Or, din interpretarea textului se desprinde concluzia potrivit căreia **dispoziția de referință are în vedere în mod exclusiv actele ori măsurile procurorului**, — așa cum arată, de altfel, și denumirea marginală a textului criticat, respectiv *„Procedura de soluționare a abținerii sau recuzării procurorului”* — și nu actele ori măsurile dispuse de judecătorul de drepturi și libertăți, de judecătorul de cameră preliminară ori de judecătorul care face parte din completul de judecată. În acest sens, în doctrina în materie s-a arătat că „procurorul ierarhic superior poate dispune fie respingerea abținerii sau recuzării, fie admiterea, caz în care va indica procurorul care va efectua urmărirea penală, respectiv care va participa la judecarea cauzei/la procedura în fața judecătorului de drepturi și libertăți, precum și **dacă actele efectuate sau măsurile luate de procurorul incompatibil se mențin**” (a se vedea M. Udroi, *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, pag. 229).

Judecători,

dr. Livia Doina Stanciu
dr. Simona-Maya Teodoroiu
dr. Marian Enache